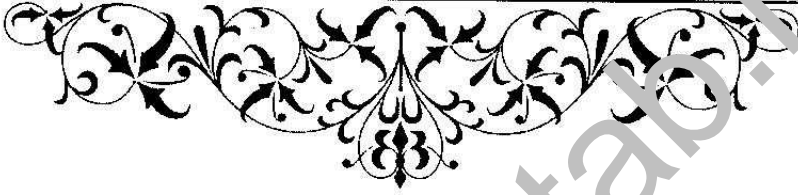

تعديل وجه التزام

امير محمد كريمى

دكتور مسعود نعمت

عفت مختارى

انتشارات فكرسازان

سرشناسه	: کریمی، امیرمحمد، ۱۳۷۱-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: تعدیل وجه التزام/ نویسندگان امیرمحمد کریمی، مسعود همت، عفت مختاری.
مشخصات نشر	: تهران: فکرسازان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: و، ۱۳۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۶۰-۸۹-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: وجه التزام-- ایران
موضوع	: Liquidated damages-- Iran
موضوع	: خسارت تأخیر تأدیه -- ایران
موضوع	: Late payment damages -- Iran*
موضوع	: به التزام (ف)
موضوع	: (Liquidated damages (Islamic law*)
شناسه افزوده	: همت، مسعود ۳۴۸ -
شناسه افزوده	: مختاری، عفت ۱۳۵ -
رده بندی کنگره	: KMH۸۷۰/۵
رده بندی دیویی	: ۳۴۵/۴۵۰۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۲۱۱۵۹

انتشارات فکر سازان

تعدیل وجه التزام

نویسندگان:

امیرمحمد کریمی

دکتر مسعود همت

عفت مختاری

تعداد صفحه: ۱۳۳ قطع: وزیری تیراژ: ۲۰ نسخه دیجیتال سال و نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۶۰-۸۹-۱

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

آدرس انتشارات: تهران، خ انقلاب، خ وحید نظری، قبل از تقاطع فخررازی، ک قدیری، پ ۲۲

واحد ۴. تلفن: ۶۶۹۶۰۷۶۰

فهرست مطالب

۷	سخن مولفان
۹	درآمد
۱۳	بخش یکم: ادبیات، مبانی و پیشینه بحث
۱۵	مبحث اول: مفاهیم و اصطلاحات
۱۵	گفتار اول: تعدیل در لغت و اصطلاح
۱۶	گفتار دوم: مفهوم وجه التزام
۱۷	گفتار سوم: مفهوم تعدیل وجه التزام
۱۸	گفتار چهارم: شرط تجدید مسوولیت و مقایسه آن با وجه التزام
۱۹	گفتار پنجم: شرط عدم مسوولیت و مقایسه آن با وجه التزام
۲۰	مبحث دوم: مبانی نظری تحقیق
۲۰	گفتار اول: اصل حکومت اراده: منای حقوقی وجه التزام
۲۱	گفتار دوم: حکم خاص ماده ۲۳۰ قانون مدنی؛ منای قانونی وجه التزام
۲۳	گفتار سوم: تفسیر قانون در حمایت از عدالت؛ منای نظری تعدیل وجه التزام
۲۵	گفتار چهارم: حمایت از نص قانون؛ منای نظری منع تعدیل وجه التزام
۲۶	مبحث سوم: پیشینه تحقیق
۳۱	مبحث چهارم: جمع بندی
۳۳	بخش دوم: تعدیل وجه التزام در فقه اسلامی
۳۶	مبحث اول: وجه التزام و تعدیل آن در فقه امامیه
۳۶	گفتار اول: وجه التزام و تعدیل آن در پرتو آرای فقیهان
۴۲	گفتار دوم: وجه التزام و تعدیل آن در قرآن کریم
۵۳	گفتار سوم: تعدیل وجه التزام در کلام معصومین (ع)
۶۰	گفتار چهارم: وجه التزام و تعدیل آن در سیره عقلا
۶۳	مبحث دوم: تعدیل وجه التزام در فقه عامه
۶۳	گفتار اول: دیدگاه های فقهای عامه در خصوص تعدیل وجه التزام
۶۷	گفتار دوم: توسل به آیات قرآن کریم به عنوان یکی از منابع فقه عامه
۷۰	مبحث سوم: جمع بندی تعدیل وجه التزام در فقه اسلامی

۷۵	بخش سوم: تعدیل وجه التزام در حقوق ایران
۷۷	مبحث اول: جایگاه وجه التزام در قوانین موضوعه با نگاهی به فواید و مختصات آن
۷۷	گفتار اول: جایگاه وجه التزام در قانون مدنی
۷۹	گفتار دوم: وجه التزام در قانون پیش فروش آپارتمان (ماده ۶)
۸۰	گفتار سوم: وجه التزام در قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (ماده ۲۵)
۸۰	گفتار چهارم: وجه التزام در قانون ثبت (ماده ۳۵)
۸۱	گفتار پنجم: وجه التزام در آئین نامه اجرائی مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا
۸۲	مبحث دوم: فواید وجه التزام در قراردادها
۸۲	گفتار اول: آثار وجه التزام: تعهدمعلق: تضمین اجرای عهد
۸۳	گفتار دوم: بزرگی های وجه التزام در پرتو قانون مدنی و نظرات دکترین
۸۷	مبحث سوم: تئوری تعدیل و عدم تعدیل وجه التزام در اندیشه های حقوقی
۸۷	گفتار اول: تئوری عدم تعدیل وجه التزام و دلایل آنها
۹۰	گفتار دوم: تئوری امکان تعدیل وجه التزام و دلایل آن ها
۹۳	مبحث چهارم: مقایسه رویکرد دوگانه تعدیل و عدم تعدیل با موازین قانون مدنی
۹۴	گفتار اول: مقایسه رویکرد "عدم" امکان تعدیل وجه التزام با قانون مدنی
۹۵	گفتار دوم: مقایسه رویکرد "امکان" تعدیل وجه التزام با موازین قانون مدنی
۹۶	مبحث پنجم: ارزیابی نظرات و دلایل مخالفان و موافقان تعدیل وجه التزام در نظام حقوقی ایران
۹۶	گفتار اول: ارزیابی نظرات و دلایل مخالفان تعدیل وجه التزام در نظام حقوقی ایران
۱۰۳	گفتار دوم: ارزیابی دلایل موافقان تعدیل وجه التزام در نظام حقوقی ایران
	مبحث ششم: ترجیح امکان تعدیل وجه التزام؛ رویکردی مناسب در حل توقی و اقتضات کنونی
۱۰۹	
۱۱۹	بخش چهارم: حاصل پژوهش و پیشنهادات مولفان
۱۲۱	مبحث اول: نتایج و یافته ها
۱۲۴	مبحث دوم: پیشنهادات
۱۲۹	منابع

سخن مؤلفان

از رایج ترین شروط قراردادی، در قراردادهای امروزی، شرط وجه التزام است. که به موجب آن طرفین خسارت احتمالی آینده را تعیین و برآن توافق می نمایند تا اگر متعهد له از انجام مفاد قرارداد خودداری نماید، آن مبلغ را پرداخت نماید. پس از درج این شرط چند وضعیت ممکن است در آینده حادث شود. در بسیاری از موارد قرارداد با حسن نیت اجرا و حتی آن شرط نیز قوه اجرائی نخواهد داشت. بدیهی است که در این صورت اصل وجه التزام و میزان آن مورد اختلاف نمی شود. فرض دیگر آن است که از مفاد قرارداد تخلف می شود، ولی پس از پرداخت میزان تعیین شده، طرفین بدان راضی بوده و هیچ گونه اعتراضی نمی نمایند. اما در آخرین وضعیت مسئله بدین شکل ممکن است باشد که متعهد از اجرای مفاد قرارداد استنکاف نمود. استنکاف به وجه التزام قراردادی را مطالبه می نماید. لیکن مبلغ آن نامتعارف و حتی در برخی موارد بدین مذهب موضوع تعهد است. طبیعی است که در آخرین فرض طلبکار اصرار بر مطالبه تمام آن و متعهد انکار نماید که در این جا به جهت حصول نزاع، نیازمند حکم حقوقی قاطع دعوی است. قانون مدنی ایران در ماده ۲۳۰ به صراحت اشعار نموده که حاکم نمی تواند با دخالت در میزان تعیین شده آن را کم یا زیاد نماید اما به ظاهر این حکم به شدت مورد تردید است و شاید بتوان گفت که مقنن تعدیل مبلغ گراف یا توسعه مبلغ چیزی را بیان نمی کند بلکه در مقام بیان وضعیت متعارف است. به هر حال از آغاز نزاع تا کنون برای فسخ تعهد، نظرات حقوقدانان غیرهمسان و رویه قضایی متشتت و غالباً به به تاسی از ماده ۲۳۰ از تعدیل متعهد می نمایند. لیکن از آن جایی که وجه التزام نامتعارف در شرایط فعلی حتی می توان گفت مخالف نظم عمومی است و دخالت حاکمیت را لازم می داند و از طرفی منابع عمومی حقوق هم پاسخگوی مسائل کنونی نیست؛ نگارندگان حاضر بر آن شدند تا به جهت روشن شدن برخی از ابهامات محاکم کنونی و به منظور کاستن نقصی که قانون در این زمینه دارد، به تحقیقی جامع و به نحو خاص بپردازند. گمان می رود آن چه لازم بود در متن این کتاب بیان شده است. لیکن بعنوان نکته پیش نیاز این اثر لازم به تذکر است که اساس

واستخوان بندی این رساله مبتنی بر فقه اسلامی و حقوق ایران است. لیکن بدلیل سکوت غالب فقهای معظم در خصوص تعدیل وجه التزام، در عین تلاش برای تفسیر اراده آن بزرگواران، سعی شده است که از دیگر منابع فقه هم چون قرآن کریم در این موضوع به خوبی استفاده شود. در خصوص بخش حقوق ایران هم تحلیل و توصیف از حد آن چه موجود بود بسیار وسیع تر و جامع تر بیان شده است. به هر حال عطر آن است که خود ببوید نه آن که عطار بگوید! حاصل آن چه در وسع نویسندگان بوده، با علم به بضاعت اندک و البته به کاستی های موجود آن، ولی در عین حال امید به ارشاد و راهنمایی اساتید و صاحب نظران به جامعه حقوقی کشور تقدیم می گردد تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.